

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Agnieszka Rafałko
Protokolant:	Stażysta Tomasz Sodel

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2020 r. w Warszawie, na rozprawie

sprawy z powództwa U. D., K. D.

przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

1. Zasądza od Banku (...) SA z siedzibą w W. solidarnie na rzecz U. D. i K. D.:

a) kwotę 289.901,01 (dwieście osiemdziesiąt dziewięć tysięcy dziewięćset jeden i 01/100) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 86.297,06 (osiemdziesiąt sześć tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt siedem i 06/100) złotych od dnia 27 września 2017 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 203.603,95 (dwieście trzy tysiące sześćset trzy i 95/100) złotych od dnia 2 czerwca 2020 r. do dnia zapłaty,

b) kwotę 36.520,69 (trzydzieści sześć tysięcy pięćset dwadzieścia i 69/100) CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 35.373,00 (trzydzieści pięć tysięcy trzysta siedemdziesiąt trzy) CHF od dnia 27 września 2017 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 1.147,69 (jeden tysiąc sto czterdzieści siedem i 69/100) CHF liczonymi od dnia 2 czerwca 2020 r. do dnia zapłaty.

2. W pozostałym zakresie powództwo oddała.

3. Zasądza od Banku (...) SA z siedzibą w W. solidarnie na rzecz U. D. i K. D. kwotę 11.817,00 (jedenaście tysięcy osiemset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 10.800,00 (dziesięć tysięcy osiemset) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

III C 1326/17

UZASADNIENIE WYROKU

Pozwem z dnia 19 września 2017 r. powodowie U. D. i K. D. wnieśli o zasądzenie od pozwanego Banku (...) SA z siedzibą w W. na ich rzecz zwrotu nadpłat w wysokości 86.297,06 zł., wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty, która to kwota powstała z tytułu spłaty rat kredytu uiszczanych na podstawie umowy nr (...) o kredyt hipoteczny indeksowany do CHF. Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych (pozew k.2-4).

Uzasadniając swoje stanowisko powodowie wskazali, że w dniu 13 września 2007 r. zawarli z pozwanym Bankiem umowę kredytu nr (...). Kredyt ten został udzielony w złotych polskich, był wypłacony w złotych, jak też spłacany w walucie polskiej, a od marca 2015 r. we frankach szwajcarskich. Do powyższej umowy pozwany wprowadził postanowienia, mocą których przyznał sobie prawo do decydowania o treści umowy już po jej zawarciu przez strony. Bank przyznał sobie prawo do jednostronnego decydowania o treści obowiązków konsumentów, zwłaszcza prawo do jednostronnego i wiążącego dla konsumentów ustalania wysokości długu. Dług ten jednak nie miał nic wspólnego z kwotą udzielonego i wypłaconego konsumentom kredytu, a na decyzję Banku w tym zakresie konsumenci nie mieli i nie mają w dalszym ciągu żadnego wpływu. W dalszej części wyводу powodowie powoływali się na abuzywność postanowień umowy oraz wpisanie klauzul do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, pod numerami (...), (...). Powodowie podnosili, że umowa zawarta między powodami a pozwanym zawiera klauzule abuzywne, a abuzywne jest takie postanowienie w umowie o kredyt hipoteczny, z którego wynika, że uprawnienie banku do określania wysokości kursu sprzedaży franka szwajcarskiego nie doznaje żadnych formalnie uregulowanych ograniczeń. W ten sposób Bankowi pozostawiona została dowolność w zakresie wyboru kryteriów ustalania kursu CHF w swoich tabelach kursowych, a przez to kształtowania wysokości zobowiązań klientów, których kredyty waloryzowane są kursem CHF (uzasadnienie pozwu k.5-20).

Pismem z dnia 25 września 2017 r. (data stempla Biura Podawczego k.49) powodowie rozszerzyli powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwoty 35.373,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pisma do dnia zapłaty, tytułem zwrotu składki ubezpieczenia Niskiego Wkładu Własnego (pismo k.49-53).

W odpowiedzi na pozew z dnia 01 grudnia 2017 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, kwestionując roszczenie powodów zarówno co do zasady jak i wysokości. Pozwany podniósł również zarzut przedawnienia roszczenia powodów.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany wskazał, że kwestionowane przez powodów klauzule umowy kredytowej, w szczególności postanowienia odnoszące się do indeksacji udzielonego kredytu oraz zasad rozliczania spłat dokonywanych przez powodów, nie stanowią niedozwolonych klauzul umownych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., a tym samym klauzula i cała umowa wiążą powodów. Pozwany wskazał, że umowa kredytowa nie jest ani bezwzględnie nieważna, ani względnie nieważna. Zaznaczył, że na decyzji powodów o wystąpieniu z roszczeniem o zapłatę przeciwko Bankowi najprawdopodobniej zaważyło osłabienie się kursu PLN w stosunku do CHF, co odniosło skutek w postaci zwiększenia ciężaru ekonomicznego, jaki ponoszą powodowie w związku z umową kredytową. Pozwany zaznaczył, że nie ma wpływu na zmianę rynkowego kursu CHF do PLN. Wedle pozwanego klauzule umowy kredytowej zostały indywidualnie uzgodnione. W szczególności klauzule umowne dotyczące indeksacji udzielonego kredytu i ustalania kursu kupna i sprzedaży CHF nie zostały powodom narzucone przez Bank, lecz ich zastosowanie w umowie łączącej pozwanego Bank i powodów jest wynikiem consensusu osiągniętego przez strony umowy. Pozwany wskazał również, że świadomość powodów i rozumienie treści postanowień umowy kredytowej oraz zasad spłaty udzielonego kredytu należy wywodzić również z wykształcenia posiadanego przez powodów. Co więcej, przed zawarciem umowy kredytowej powodowie zawierali już inne umowy kredytowe, na podstawie których udzielono im kredytów. Kwestionowane przez powodów klauzule umowne odnoszą się do głównych świadczeń stron umowy, a przy tym są sformułowane w sposób precyzyjny i jednoznaczny, przez co nie mogą stanowić niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (odpowiedź na pozew k.60-93).

Pismem z dnia 11 lutego 2020 r. powodowie rozszerzyli powództwo wnosząc o uznanie umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 24. (...). za nieważną oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwot:

- a) 296.020,96 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanemu do dnia zapłaty;
- b) 36,520,69 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty.

Ewentualnie, wniesli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwoty 156.321,00 zł. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi za okres od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanemu do dnia zapłaty, tytułem nienależnego świadczenia (zwrotu nadpłat) powstałego z tytułu spłaty rat kredytu uiszczanych na podstawie umowy o kredyt hipoteczny nr (...) za okres od dnia zaciągnięcia ww. kredytu, tj. od dnia 24.09.2007 r., w nienależnej wysokości (111.800,00 zł) oraz nienależnie pobranych opłat tytułem ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (44.521,00 zł - pismo k.525-538).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Przedmiotem działalności pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. jest pośrednictwo pieniężne, działalność holdingów finansowych, finansowa działalność usługowa z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych, działalność maklerska związana z rynkiem papierów wartościowych i towarów giełdowych, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych, działalność związana z zarządzaniem funduszami (wydruk KRS k.30-43, k.96-102).

W dniu 27 sierpnia 2007 r. powodowie złożyli wniosek kredytowy o udzielenie kredytu na zakup lokalu mieszkalnego z rynku wtórnego. We wniosku kredytowym dokonali wyboru waluty, zaznaczając walutę CHF. Wnioskowana całkowita kwota kredytu wynosiła 600.000,00 zł (wniosek k. 106-108). We wniosku kredytowym powodowie wyrazili zgodę na ubezpieczenie kredytu do czasu ustanowienia hipoteki oraz zgodę na ubezpieczenie brakującego wkładu własnego w (...).

W dacie złożenia wniosku powodowie posiadali wykształcenie wyższe (ekonomiczne, prawnicze).

Powodowie poszukiwali kredytu na zakup mieszkania we W.. Najlepszą ofertę powodom przedstawił pozwany Bank, oferta była zachwalana przez pracownika Banku jako korzystna (przesłuchanie powoda K. D.- protokół rozprawy z dnia 06 marca 2020 r. k.533-540).

Pozwany dokonał oceny zdolności kredytowej powodów, wystosował zapytania dotyczące powodów w ramach Biura (...), uzyskał zaświadczenie o wysokości dochodów powodów (odpowiedź z (...) k.109-118, zaświadczenie o zatrudnieniu i wysokości dochodów k.119).

Z parametrów wyjściowych symulacji wynikało, że powodowie posiadają zdolność kredytową przy wysokości raty w PLN – 4.023,84 zł oraz przy wysokości raty (...) 3.218,68 zł. Bank dokonał szacunkowego wyliczenia wysokości raty w następujący sposób:

- wysokość raty kapitałowo- odsetkowej przy aktualnym poziomie kursu waluty i aktualnym poziomie stopy procentowej - szacowana wysokość raty 3218.68 PLN;

-wysokość raty kapitałowo- odsetkowej przy założeniu że stopa procentowa kredytu/pożyczki w CHF jest równa stopie procentowej kredytu/pożyczki w PLN (5.91%), a kapitał jest większy o 20% - szacowana wysokość raty 5046.39 PLN;

-wysokość raty kapitałowo- odsetkowej przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. 11.77% - szacowana wysokość raty 3597.47PLN;

- wysokość raty kapitałowo- odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy procentowej z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 1.22 p.p. -szacowana wysokość raty 3.832,82 zł. (parametry wyjściowe symulacji k. 131).

Powodom przedstawiono atuty kredytu frankowego jako waluty stabilnej, przedstawiono sytuację franka na przestrzeni lat (zeznania powoda K. D., powódki U. D. - protokół rozprawy z dnia 06 marca 2020 r. k.539-541).

W dniu 12 września 2007 r. pozwany rozpatrzył wniosek kredytowy powodów, wydając w tym zakresie pozytywną decyzję kredytową (decyzja kredytowa k.120-129).

W dniu 13 września 2013r. pomiędzy powodami a pozwanym została zawarta umowa kredytu hipotecznego nr (...), na mocy której Bank udzielił powodom kredytu indeksowanego do CHF. Integralną część umowy stanowiły: regulamin, dyspozycja wypłaty kredytu, pełnomocnictwo do wykonywania czynności w imieniu kredytobiorcy, cennik kredyt hipoteczny/pożyczka hipoteczna (dowód: umowa k.24-28, k.133-135).

Kwota kredytu powodów opiewała na 578.000,00 zł., zaś kredyt został poddany indeksacji do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy (§ 2 ust 2 umowy).

Stosownie do §2 ust 3 i 4 umowy, przedmiotem kredytowania jest nieruchomość z rynku wtórnego przy ul (...) w B. (§2 ust 3 i 4 Umowy).

Okres kredytowania został określony na 492 miesiące (§ 2 ust 6 Umowy). Kredyt oprocentowany został zmienną stopą procentową. W przypadku kredytu oprocentowanego według zmiennej stopy procentowej Kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych co oznacza, iż w przypadku wzrostu poziomu stopy referencyjnej wyższe będzie oprocentowanie kredytu i wzrośnie wówczas wysokość miesięcznej raty kapitałowo- odsetkowej. Oprocentowanie kredytu wynosi 3.9000% w stosunku rocznym, co stanowi sumę stopy referencyjnej LIBOR 3 M (CHF) obowiązującej w dniu sporządzenia umowy oraz marży w wysokości 1.2000 p.p. stałej w całym okresie kredytowania. Oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (§ 6 Umowy).

Kredytobiorca oświadczył, że wraz z wnioskiem kredytowym otrzymał pismo "Informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej" i zapoznał się z nim (§ 5 ust. 3 umowy).

W ust. 1 § 7 umowy wskazano, że kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) S.A. W myśl ust. 2 § 7 umowy, kredyt będzie spłacany w 492 ratach miesięcznych, w tym 1 rata obejmująca odsetki w okresie karencji spłaty kredytu oraz 491 malejących rat miesięcznych, które zawierają malejącą część odsetek oraz równą część raty kapitałowej. Spłata kredytu następować będzie poprzez bezpośrednie potrącanie przez bank należnych mu kwot z rachunku kredytobiorcy (ust. 2 i 3 § 7 umowy). Spłaty rat odsetkowych lub kapitałowo-odsetkowych będą następować w tym samym dniu miesiąca, w jakim miała miejsce wypłata kredytu lub pierwszej jego transzy, począwszy od miesiąca następnego po wypłacie środków kredytu. Ostatnia rata spłaty kredytu ma charakter raty wyrównującej, co oznacza, że służy rozliczeniu całości zobowiązania kredytobiorcy względem banku (ust. 4 i 5 § 7 umowy).

Zgodnie z § 9 ust. 7-10 umowy, dodatkowe zabezpieczenie kredytu do czasu gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 462.400,00 PLN stanowi ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym kredytobiorcy na podstawie umowy zawartej przez Bank (...) z (...) S.A.. W § 9 ust. 10 wskazano, że jeżeli w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 462.400,00 PLN, Bank dokona zwrotu proporcjonalnej części składki na rachunek kredytobiorcy, za pełne miesiące kalendarzowe pozostające do końca okresu ubezpieczenia, za który składka została uiszczana.

Na zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami kredytobiorca ustanowił: hipotekę kaucyjną do kwoty 982.600,00 PLN na nieruchomości położonej w B., ul. (...), cesję na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych ww. nieruchomości; cesję na rzecz Banku praw z polisy ubezpieczeniowej na życie kredytobiorców (§ 9 Umowy).

Zgodnie z § 12 ust. 1 umowy, całkowity koszt kredytu na dzień zawarcia umowy wynosił 546.884,77 zł.

Integralną część umowy stanowił regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. (k.137-146).

W myśl § 2 punkt 19 regulaminu, kredyt w walucie obcej oznacza kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej według tabeli kursów walut obcych obowiązującej w Banku. Zgodnie z § 3, kredyt udzielony jest w PLN. Kredyt może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku tabeli kursów walut obcych (ust. 1 i 2 § 3 Regulaminu).

W ust. 9 § 3 regulaminu wskazano, że kwota wnioskowanego kredytu nie może być niższa niż 20.000 PLN w przypadku kredytu hipotecznego, pożyczki hipotecznej, kredytu konsolidacyjnego i 50.000 PLN w przypadku kredytu hipotecznego biznes.

Stosownie do § 5 ust. 16 regulaminu, w przypadku kredytu w walucie obcej: 1) wnioskodawca we wniosku o udzielenie kredytu określa kwotę kredytu w złotych polskich z zaznaczeniem waluty wnioskowanego kredytu, 2) kredyt jest kredytem indeksowanym do walut wymienialnych i jest udzielany w złotych polskich. W umowie kredytowej kwota kredytu jest określona w PLN, 3) uruchomienie środków z kredytu następuje w sposób określony w dyspozycji uruchomienia kredytu, po jej akceptacji przez Bank.

W § 6 regulaminu zapisano, że kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, na podstawie stopy referencyjnej powiększonej o marżę zgodnie z umową kredytu. Odsetki są naliczane za każdy dzień od salda zadłużenia przy założeniu, że rok ma 360 dni, a każdy miesiąc 30 dni. W przypadku zmiennej stopy procentowej zmiana oprocentowania kredytu następuje według zasad określonych w umowie kredytu. W ust. 4 wskazano, że w indywidualnych przypadkach Bank zastrzega sobie prawo do zmiany wysokości marży przy podejmowaniu decyzji kredytowej, a w ust. 5, że odsetki płatne są razem z miesięcznymi spłatami raty kredytu (§ 6 Regulaminu k. 140).

W § 7 regulaminu wskazano, że kredytobiorca zobowiązuje się zapłacić wszelkie opłaty i prowizje należne bankowi w związku z zawarciem umowy kredytu określone w cenniku i zwrócić wszelkie koszty poniesione przez bank w związku z realizacją umowy kredytu, w tym związane z ustanowieniem zabezpieczeń, w tym udzielenia Bankowi pełnomocnictwa (ust. 1 i 2 Regulaminu). Składki z tytułu umów ubezpieczenia na życie oraz ubezpieczenia nieruchomości i/lub budowy należne zakładowi ubezpieczeń, z którym Bank zawarł umowę o współpracy, Bank pobiera co miesiąc, przy czym pierwsza składka pobierana jest w dniu wypłaty kredytu lub pierwszej transzy, a kolejne składki 5 dnia każdego miesiąca, poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN kredytobiorcy, chyba że ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej (§ 7 ust. 3 Regulaminu). Prowizja od udzielenia kredytu płatna jest w dniu uruchomienia środków z kredytu na podstawie cennika obowiązującego w dniu złożenia wniosku, z zastrzeżeniem § 5 ust. 15 pkt 1. W przypadku kredytu w walucie obcej prowizja od udzielenia kredytu ustalana jest od kwoty kredytu przeliczonej na PLN według kursu kupna dewiz z dnia sporządzenia umowy kredytu na podstawie Tabeli Kursów Walut obcych obowiązującej w Banku (§ 7 ust 4 i 5).

Zgodnie z § 8 ust 4 regulaminu, w przypadku kredytu w walucie obcej Kredytobiorca może zastrzec w umowie, iż Bank będzie pobierał ratę spłaty z rachunku w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany, o ile ten rachunek jest dostępny w aktualnej ofercie Banku. Zgodnie z § 9 ust. 4, w przypadku kredytu w walucie obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału wyrażonego w PLN Bank nalicza dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

W § 11 ust. 1 regulaminu przewidziano, że Bank na wniosek Kredytobiorcy może przewalutować kredyt. W § 13 ust. 4 wskazano, że w przypadku kredytu w walucie obcej dla odnowienia zabezpieczeń kredytu stosuje się kurs sprzedaży dewiz obowiązujący w dniu odnawiania zabezpieczenia na podstawie obowiązującej w Banku (...) obcych (regulamin stanowiący załącznik do Umowy, wersja R.21 k.137-146).

W czasie trwania umowy kredytowej obowiązywały dwie wersje regulaminu: wersja R.21 stanowiąca załącznik do Umowy Kredytu, a następnie w związku z wejściem w życie ustawy antyspreadowej, Bank dokonał zmiany Regulaminu (Zarządzenie ZA/44/11 wraz z załącznikiem k.241-250).

W okresie trwania umowy kredytowej obowiązywały dwa cenniki: z dnia 13 sierpnia 2007r., następnie z dnia 1 czerwca 2009 r. (cennik k.147-148).

Zawierając umowę o kredyt powodowie udzielili pozwanemu pełnomocnictwa m.in. do pobierania z rachunku bankowego prowadzonego przez Bank (...) S.A. środków pieniężnych z zaliczeniem ich na spłatę wymagalnych zobowiązań z tytułu kredytu, odsetek, prowizji i innych opłat, w przypadku opóźnienia względnie zwłoki ze spłatą tych zobowiązań w wysokości wynikającej z umowy o kredyt, pobierania z rachunku bankowego prowadzonego w Banku opłat z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia przez Bank kredytu w (...) S.A. z siedzibą w W. do czasu złożenia w Banku prawomocnego odpisu z Księgi Wieczystej z wpisaną hipoteką na rzecz Banku, zgodnie z postanowieniami regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. (k.149 pełnomocnictwo).

W dniu 29 stycznia 2015 r. powodowie zawarli z pozwanym aneks do umowy. Na podstawie aneksu, w § 2 Umowy o kredyt/pożyczkę dodano zapisu, że kurs wymiany walut obcych, na podstawie którego przeliczane są na złote polskie zobowiązania kredytobiorcy wyrażone w walucie obcej, podawany jest w Tabeli Kursów Walut Obcych Banku. Podstawą do ustalania kursów kupna i sprzedaży zawartych w tabeli kursów walut obcych banku jest kurs bazowy, stanowiący średnią arytmetyczną z ofert kupna i ofert sprzedaży tej waluty oferowanych przez profesjonalnych uczestników rynku walutowego i podanych na stronie serwisu (...) w chwili tworzenia Tabeli Kursów Walut Obcych. Wartości kursu kupna i wartości kursu sprzedaży z tabeli kursów walut obcych mogą odbiegać od kursu bazowego o nie więcej niż 10%. Paragrafowi 7 ust.1 Umowy o kredyt nadano nowe brzmienie, zgodnie z którym: kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w walucie, do której kredyt jest indeksowany lub denominowany. W przypadku przedterminowej całkowitej lub częściowej spłaty kredytu, spłata nastąpi w walucie, do której kredyt jest indeksowany lub dominowany (aneks k.251)

W dokumencie „informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”, opisano ryzyko zmian kursowych walutowych. W zakresie Ryzyka zmian stóp procentowych wskazano, że zarówno w przypadku kredytów złotych jak i walutowych oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową Kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych. Wskazano, że oprocentowanie składa się ze stałej marży i zmiennej stopy referencyjnej w zależności od waluty kredytu i zmienia się co kwartał. Bank ustalając stawkę oprocentowania uwzględnia wysokość stopy referencyjnej z ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego kolejny kwartał kalendarzowy. Wskazano, że wysokość stopy referencyjnej ustalana jest nie przez Bank lecz na rynku międzybankowym. W przedmiotowym dokumencie została zamieszczona tabela, która przedstawiała przykładowy wpływ zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość raty kredytu:

- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy aktualnym poziomie kursu CHF i aktualnym poziomie stopy referencyjnej – 999,25 zł
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu że stopa procentowa kredytu w CHF jest równa stopie procentowej kredytu w PLN, a kapitał jest większy o 20% - 1535,32 zł
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym a minimalnym kursem CHF z ostatnich 12 miesięcy, to jest o 10,9 % - 1 108,15 zł;
- wysokość raty kapitałowo- odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400 pb – 1688,89 zł;
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy referencyjnej z okresu ostatnich 12 miesięcy, to jest o 1,1158 p.p. –

1179,10 zł. W informacji znajdowało się również oświadczenie, że powodowie zapoznali się z powyższą informacją, oraz że w pierwszej kolejności przedstawiono im ofertę w PLN, z której zrezygnowali. Oświadczenie to zostało podpisane przez powodów (informacja k.130).

Z zestawienia transakcji dla rachunku powodów oraz z przedłożonych przez powodów potwierdzeń przelewów rat kapitałowo- odsetkowych wynika, że od dnia zaciągnięcia zobowiązania do stycznia 2020 r. uiszcili na rzecz pozwanego kwotę 289.901,01 zł oraz kwotę 36.520,69 CHF (potwierdzenia przelewów k. 556-726, zestawienie transakcji k.150-180).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wymienione uprzednio dokumenty, których wartości dowodowej strony nie kwestionowały. Sąd również nie znalazł podstaw, aby odmówić im wiarygodności.

Podkreślenia przy tym wymaga, iż orzeczenia sądów powszechnych dołączone do pism procesowych nie stanowiły materiału dowodowego, w oparciu o który Sąd ustalił stan faktyczny w niniejszej sprawie. Stanowiły one wyłącznie wzmocnienie argumentacji strony je przedstawiającej, rozwinięcie zajętego w sprawie stanowiska.

Jako nie mające waloru dowodowego Sąd potraktował szereg dokumentów złożonych w sprawie przez obie strony. Są to dokumenty lub informacje przedstawiające czyjeś stanowisko w przedmiocie kredytów indeksowanych i denominowanych (artykuły, opinie itp.), które nie mogły być podstawą ustaleń faktycznych Sądu w sprawie niniejszej.

Sąd pominął wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków M. S., J. C., K. M. wskazując, iż teza dowodowa dla świadków nie odnosiła się wprost do spornej umowy łączącej strony postępowania. Odnosiła się do okoliczności pozostających poza treścią umowy a jednocześnie poza świadomością kredytobiorców w momencie zawierania umowy, przez co nie mających znaczenia dla sprawy.

Sąd pominął wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego zgłoszony przez pozwanego, gdyż rozstrzygnięcie sprawy nie wymagało wiadomości specjalnych. Zdaniem Sądu wpływ wahań kursu franka szwajcarskiego na wysokość salda została omówiona w pismach procesowych obu stron, a mechanizm ten nie wymaga wiedzy specjalistycznej. Fakty o charakterze ogólnym związane z oprocentowaniem kredytów indeksowanych do CHF na rynku polskim, ryzykiem związanym z wahaniami kursów walut, sposobami zabezpieczenia przez bank przed ryzykiem walutowym, ustalenia rynkowego charakteru kursów stosowanych przez pozwanego, nie miały dla dokonania tej oceny znaczenia.

Pominięciu podlegał również wniosek powodów o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, gdyż wobec przyjętej podstawy rozstrzygnięcia, obliczenie wysokości rat z pominięciem bezskutecznych klauzul indeksacyjnych było zbędne.

Oceniając treść zeznań powodów, Sąd miał przede wszystkim na względzie substydarność tego dowodu, zgodnie z art. 299 k.p.c. jak i fakt, iż z oczywistych względów powodowie byli zainteresowani uzyskaniem konkretnego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Niemniej jednak relacja przedstawiona przez powodów była co do zasady wiarygodna. Dokonując powyższych ustaleń faktycznych Sąd nie znalazł podstaw, aby nie dać wiary zeznaniom powodów dotyczącym okoliczności zawarcia umowy kredytu. Powodowie wskazali, że nie mieli wiedzy na temat mechanizmu indeksacji. Powodowie nie pamiętali części faktów związanych z zawieraniem umowy z uwagi na upływ czasu, np. czy Bank przedstawił symulację kursu CHF na przyszłość, wskazali, że Bank przedstawiał im ofertę kredytu jako korzystną, pokazywał atuty kredytu frankowego jako waluty stabilnej. Powodowie nie otrzymali umowy do analizy przed jej podpisaniem.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powodowie domagali się uznania umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zawartej w dniu 24.09.2007 r. za nieważną oraz zasądzenia od pozwanego na ich rzecz solidarnie kwot: 296.020,96 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanemu do dnia zapłaty, 36.520, 69 (...) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanemu do dnia zapłaty,

jako stanowiących sumę wpłat dokonanych przez powodów na poczet spłaty zobowiązania kredytowego oraz opłat okołokredytowych, jako nienależnego świadczenia spełnionego przez powodów na rzecz pozwanego w związku z nieważnością umowy o kredyt hipoteczny, z uwagi na to, że umowa zawiera niedozwolone klauzule indeksacyjne, które są postanowieniami określającymi główne świadczenia stron umowy, lub też z uwagi, że po usunięciu klauzul abuzywnych umowa jest niewykonalna.

W pierwszej kolejności zaznaczenia wymaga, iż strona pozwana niewątpliwie miała status przedsiębiorcy w rozumieniu tak przepisów kodeksu cywilnego jak i ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, zaś powodowie byli konsumentami w rozumieniu przepisów wskazanych ustaw. Umowa kredytu nie została bowiem przez powodów zawarta w związku z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą lub zawodową. Środki z umowy kredytu posłużyć miały i faktycznie wykorzystane zostały na zakup nieruchomości lokalowej służącej zaspokajaniu ich potrzeb mieszkaniowych.

Z literalnego brzmienia umowy wynikało, że walutą kredytu było PLN, a ze sformułowania zawartego w § 2 ust. 2 in fine o treści : „(...) przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo - odsetkowej”. Zmiany kursów walut mogły mieć zatem wpływ jedynie na wysokość kredytu zaciągniętego w PLN, ponieważ zmiana kursu waluty franka szwajcarskiego nie mogła mieć wpływu na wysokość zobowiązania kredytobiorcy wyrażonego po indeksacji w CHF.

Waluta polska wskazana została również w zabezpieczeniach kredytowych, w tym w umowach ubezpieczenia nieruchomości czy umowie ubezpieczenia na życie oraz w treści postanowień umownych dotyczących hipoteki kaucyjnej. W § 2 Regulaminu, w punkcie 19 wskazano, że przez kredyt w walucie obcej należy rozumieć kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku. Przepis § 3 ust. 1 Regulaminu stanowił zaś, że kredyt udzielony jest w PLN i może na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych być indeksowany jedynie kursem waluty obcej (ust. 2).

Zastosowany w § 2 ust. 2 umowy mechanizm indeksacji nie zmieniał wyrażonej w PLN kwoty i waluty kredytu, ale stanowił jedynie klauzulę przeliczeniową na mocy której strony ustaliły, że w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu, co nastąpi w złotych polskich, zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej zostanie przeliczone na walutę obcą, tj. CHF i wówczas Kredytobiorca będzie zobowiązany do dokonania spłaty kredytu w wysokości wynikającej z tak dokonanego przeliczenia i w ratach ustalonych w CHF.

W ocenie Sądu wprowadzenie do umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo Bankowe.

Podzielić należało w tym względzie stanowisko wyrażane w orzecznictwie, że jeżeli kwota kredytu jest powiązana z kursem waluty obcej, dopuszczalne jest zgodnie z art. 358 k.c., aby wypłata i spłata kredytu następowała w walucie polskiej albo w tej walucie, przy czym jeśli to dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania pieniężnego, nie powoduje zmiany waluty wierzytelności. Wniosek taki ma zastosowanie do umów z właściwie sporządzoną klauzulą waloryzacyjną (indeksacyjną, denominacyjną, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10, z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14, Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 29 października 2019 r. IV CSK 309/18).

Zdaniem Sądu strony umowy kredytu korzystając z zasady swobody umów wyrażonej art. 353¹ k.c., mogły w umowie zawrzeć postanowienia różnicujące walutę kredytu w zakresie zobowiązania banku wypłacającego kredyt i walutę zobowiązania kredytobiorcy – walutę kredytu do spłaty. Podkreślenia wymaga, że treść art. 69 ustawy Prawo bankowe w dacie zawarcie spornej umowy nie kreowała bezwzględnie obowiązującej normy prawnej, z której wynikałoby, że waluta kredytu winna być tożsama w zakresie waluty wypłaty i spłaty kredytu. Sąd orzekający w pełni podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z 22 stycznia 2016 roku, sygn. I CSK 1049/14, w którego uzasadnieniu jednoznacznie opisano konstrukcję i dopuszczalność umowy kredytu indeksowanego. W szczególności Sąd Najwyższy stwierdził, że jest to umowa, na podstawie której „Bank wydaje kredytobiorcy określoną

sumę kredytową w złotych, przy czym jej wysokość jest określana (indeksowana) według kursu danej waluty (np. euro) w dniu wydania (indeksowanie do waluty obcej po cenie kupna). Ustalenie takie następuje też w celu określenia wysokości rat kredytowych, do których kredytobiorca będzie zobowiązany w okresie trwania stosunku kredytowego. W dniu płatności konkretnych rat taka rata jest przeliczana zgodnie z umową na złote stosownie do kursu danej waluty, tj. po kursie jej sprzedaży kontrahentowi banku. (...) mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art.353 1 k.c. w związku z art. 69 Prawa bankowego).

Z literalnego brzemienia umowy kredytu wynikało, że kwota udzielonego kredytu wynosiła 578.000,00 PLN, przy czym kredyt ten był indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysyłał do Kredytobiorcy pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN, zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu /vide § 2 Umowy kredytowej – k. 133 akt/. Spłata zadłużenia z tytułu kredytu i rat odsetkowych miała następować w CHF, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) S.A. /vide § 7 ust. 1 Umowy kredytowej – k. 134 akt/.

Mając na względzie całość zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, należy dojść do wniosku, że powodom przedstawiono jedynie ogólną informację o ryzyku walutowym. Nie sposób zaś uznać, że analizowane postanowienia umowne dotyczące mechanizmu waloryzacji spełniają rygory określenia szczegółowych sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego wyliczana jest m.in. kwota kredytu do spłaty i rat kapitałowo-odsetkowych. Nie budzi również wątpliwości, że zasady przeliczania udzielonej kwoty kredytu w PLN na walutę wypłaty albo spłaty kredytu, zostały sformułowane we wzorcu umowy stosowanym przez Bank.

Jak wskazuje art. 385 § 2 zdanie 1 k.c., wzorzec umowy powinien być sformułowany w sposób jednoznaczny i zrozumiały. Każde postanowienie niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta. W świetle art. 385¹ k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to jednak postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Jeżeli więc postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony związane są umową w pozostałym zakresie (§ 2). Za nieuzgodnione indywidualnie należy zaś uznać te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3).

Uznanie konkretnej klauzuli umownej za postanowienie niedozwolone wymaga stwierdzenia łącznego występowania wszystkich wymienionych w ww. przepisie przesłanek. Analizowane postanowienie umowy zawartej z konsumentem (lub wzorca umownego) nie może być więc postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron, uzgodnionym indywidualnie oraz musi kształtować prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Unormowania zawarte w art. 385¹ – 385³ k.c. mają charakter szczególny w stosunku do tych przepisów, które mają ogólne zastosowanie do kształtowania przez kontrahentów treści umowy, np. art. 58, art. 353¹ czy art. 388 kc. Stanowią implementację w polskim prawie postanowień dyrektywy nr 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. o nieuczciwych warunkach w umowach konsumenckich, co rodzi określone konsekwencje dla ich wykładni. Przede wszystkim musi ona prowadzić do takich rezultatów, które pozwolą urzeczywistnić cele dyrektywy. Sądy krajowe, stosując prawo wewnętrzne, zobowiązane są dokonywać jego wykładni w świetle brzmienia i celu rozpatrywanej dyrektywy, tak by osiągnąć przewidziany w niej rezultat, a zatem zastosować się do art. 288 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 2016-06-13, C-377/14).

Jak już wskazano, powodowie w dacie zawierania umowy nie prowadzili działalności gospodarczej. W myśl art. 22¹ k.c., za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. W przedmiotowej sprawie nie ulega zatem wątpliwości, że w chwili zawierania umowy kredytowej powodowie posiadali status konsumenta. Powodowie mieli wykształcenie wyższe, niezwiązane z bankowością, a umowę kredytu zawarli w celu realizacji własnych potrzeb mieszkaniowych, co też wyklucza możliwość przypisania im statusu przedsiębiorcy.

Pozwany, mimo spoczywania na nim ciężaru dowodzenia, nie wykazał w przedmiotowej sprawie, zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c., aby analizowane postanowienia umowy były postanowieniami uzgodnionymi z powodem indywidualnie.

O indywidualnie uzgodnionym postanowieniu można mówić wówczas, gdy dane postanowienie powstało poprzez wspólne uzgodnienie jego treści przez konsumenta, jak i przedsiębiorcę. Zgodnie z art. art. 385¹ § 1 k.c., postanowieniem indywidualnie uzgodnionym nie jest postanowienie, którego treść konsument mógł negocjować - jest nim takie postanowienie, które w rzeczywistości powstało na skutek indywidualnych uzgodnień. W dodatku, za nieuzgodnione indywidualnie uważa się te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, zwłaszcza, jeżeli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

W okolicznościach sprawy nie budziło wątpliwości Sądu, że powodowie nie mieli wpływu na kształt kwestionowanych postanowień. Od decyzji powodów zależało wyłącznie, czy zawrzeć umowę, w jakiej wysokości chcieliby zaciągnąć kredyt i na jaki okres. Postanowienia umowne znajdowały się we wzorcu umowy zaproponowanym przez Bank, który nie podlegał negocjacji i w rzeczywistości nie był negocjowany.

Brak indywidualnego uzgodnienia kwestionowanych przez stronę powodową postanowień umownych dotyczących indeksacji wynika już z samego sposobu zawarcia umowy, opartego o treść stosowanego przez bank wzorca umowy, oświadczenia o ryzyku oraz regulaminu. Taki sposób zawierania umowy w zasadzie wyklucza możliwość indywidualnego wpływania przez konsumenta na treść powstałego stosunku prawnego, poza ustaleniem kwoty kredytu, ewentualnie wysokości marży banku wpływającej na ostateczne oprocentowanie czy pobranej prowizji (już stawka LIBOR wynikała z regulaminu i nie była negocjowana). Wpływ konsumenta musi mieć charakter realny, rzeczywiście zostać mu zaoferowany, a nie polegać na teoretycznej możliwości wystąpienia z wnioskiem o zmianę określonych postanowień umowy, która i tak nie ma szans na urzeczywistnienie woli potencjalnego kredytobiorcy. Nie stanowi indywidualnego uzgodnienia dokonanie wyboru przez konsumenta umowy stanowiącej jeden rodzaj z kilku zaoferowanych przez przedsiębiorcę.

Obowiązek informacyjny banku wiąże się z koniecznością poinformowania konsumenta, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a jego efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej, niż kwota postawiona mu do dyspozycji przez bank, mimo dokonywania regularnych spłat /tak: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, LEX nr 2744159/.

W efekcie, nie można uznać, że powodowie wyrazili świadomą zgodę, przyjmując na siebie ryzyko zmian kursowych. Nie jest bowiem wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od niego oświadczenia o standardowej treści, że został on poinformowany o ponoszeniu ryzyka zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Przedkontraktowy obowiązek informacyjny banku wiąże się z obowiązkiem wskazania konsumentowi, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej aniżeli postawionej mu do dyspozycji przez bank, mimo dokonywania regularnych spłat (tak: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, LEX nr 2744159).

W ocenie Sądu w oparciu o wniosek kredytowy i wydaną po jego rozpoznaniu decyzję kredytową, pozwany sporządził umowę gotową do podpisu według obowiązującego w banku wzoru i przedstawił ją powodom. Ostateczna decyzja powodów co do zawarcia umowy zawierającej klauzulę indeksacyjną nie oznacza automatycznie, że klauzula ta

została z nimi indywidualnie uzgodniona. W efekcie Sąd przyjął, że analizowane postanowienia umowne nie zostały indywidualnie z powodami uzgodnione.

Kolejno Sąd dokonał oceny, czy postanowienia te mają charakter głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Zgodnie z umową kredytu będącą przedmiotem niniejszego postępowania, bank zobowiązał się do oddania kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie sumy środków pieniężnych, a kredytobiorca zobowiązał się do korzystania z tej kwoty i zwrotu wykorzystanej sumy wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty.

Zakres pojęcia „postanowień określających główne świadczenia stron musi być zawsze ustalany w konkretnym przypadku, z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy. Chodzi tu o określenie świadczeń decydujących o istocie związania stron umową, czyli o to, co dla stron umowy jest najważniejsze, elementów umowy kluczowych przedmiotowo. Przemawia za tym treść przepisu, która nie odnosi się do świadczeń „dotyczących głównych postanowień”, ale „określających” te postanowienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03). Jak wskazał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wydanym na gruncie art. 4 ust 2 Dyrektywy 93/13, orzeczeniu z dnia 30 kwietnia 2014 r. sygn. C 26/13 (orzeczenie wstępne w sprawie Á. K. i H. R. v. (...)), „Za warunki umowy, które mieszczą się w pojęciu określenia głównego przedmiotu umowy w rozumieniu tego przepisu, należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę.”

W ocenie Sądu, klauzulę indeksacyjną uznać należy za określającą podstawowe świadczenie w ramach zawartej umowy, charakteryzującą tę umowę. Postanowienia dotyczące indeksacji wprost to świadczenie określają. Analiza literalna zapisów umowy łączącej strony niniejszego postępowania, okoliczności faktyczne związane z jej zawarciem, wskazując na to, że zgodnie z intencją stron, przedmiotem umowy było pozyskanie przez powodów kredytu w kwocie PLN z zastosowaniem niższego, korzystniejszego dla nich w dacie zawierania umowy oprocentowania. Osiągnięcie tego celu było możliwe jedynie przy wykorzystaniu kredytu wyrażonego walutą obcą. Satysfakcjonującą dla powodów wysokość kapitału i raty miesięcznej zapewniała umowa kredytu z klauzulą indeksacyjną, określającą wysokość zobowiązania w CHF. Niejako w zamian za to powodowie przejęli na siebie ryzyko walutowe. Eliminacja klauzuli indeksacyjnej czyniłaby niemożliwym pozyskanie przez powodów tańszego kredytu. Powszechnie wiadomym jest, że taki kredyt był możliwy do uzyskania jedynie w przypadku kredytu indeksowanego do CHF. W związku z tym należy uznać, że klauzula indeksacyjna stanowiła *conditio sine qua non* umowy łączącej strony niniejszego postępowania. To zaś czyni klauzulę indeksacyjną postanowieniem umownych o charakterze głównego świadczenia stron.

W dalszej kolejności należało dokonać analizy sposobu sformułowania klauzuli indeksacyjnej w kontekście jej jednoznaczności.

Postanowienie sformułowane jednoznacznie to takie, które wyrażono prostym i zrozumiałym językiem. Postanowienie niejednoznaczne, to takie, które nie jest dla konsumenta łatwo zrozumiałe. Sąd uznał, że analizowane postanowienie umowne było sformułowane niejednoznacznie w tej części, w jakiej odwołuje się do nieweryfikowalnego w dacie zawarcia umowy, arbitralnie ustalanego przez jedną ze stron umowy – Bank, kursu waluty bez określenia precyzyjnego działania mechanizmu wymiany waluty. W efekcie skoro główne świadczenie strony powodowej w postaci kwoty kredytu do spłaty przy przyjęciu kursu ustalonego arbitralnie przez Bank nie zostało określone w sposób jednoznaczny, umożliwiało to dokonanie oceny postanowień umowy odnoszących się do ustalenia kwoty kredytu a dokładnie kursu waluty pod kątem ich abuzywności.

W tym zakresie wskazania wymaga, że klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, jest klauzulą niedozwoloną. Jak wskazuje się w orzecznictwie, wymóg jednoznacznego i zrozumiałego sformułowania postanowienia umowy, określany zasadą transparentności, wyraźnie wyodrębnia dwa elementy. Zrozumiałość dotyczy zarówno treści jak i formy wzorca, natomiast wymóg jednoznacznego jego sformułowania odnosi się wyłącznie do treści, zmierza do zapobiegania sformułowaniom, które mogą prowadzić do wieloznaczności tekstu. Zatem przesłanka wynikająca z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. jest spełniona tylko wtedy, gdy postanowienie wzorca nie budzi wątpliwości co do jego znaczenia, innymi słowy,

gdy wynika z niego tylko jedna możliwa interpretacja dla przeciętnego, typowego konsumenta (por. wyroki SN: z dnia 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12, z dnia 13 czerwca 2012 r., II CSK 515/11). Bez znaczenia jest natomiast okoliczność, czy przeciętny, typowy konsument, prawidłowo rozumiejący treść zawartego we wzorcu postanowienia aprobuje, czy wręcz akceptuje tę treść, a więc czy podziela zawarte w niej stanowisko. Ta ostatnia okoliczność nie mieści się już w ustawowej przesłance sformułowania postanowienia wzorca, określającego główne świadczenia stron, w sposób jednoznaczny, wyartykułowanej w art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. (tak wyrok SN z dnia 10 lipca 2014 r, wyrok SN z dnia 22 stycznia 2016 roku).

W orzeczeniu C-186/16, TSUE przedstawił wykładnię art. 4 ust. 2 dyrektywy – odpowiadającej art. 385(1) §1 zd. 2 kc. Wymóg wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem oznacza, że w wypadku umów kredytowych instytucje finansowe muszą zapewnić kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. W tym względzie wymóg ów oznacza, że warunek dotyczący spłaty kredytu w tej samej walucie obcej co waluta, w której kredyt został zaciągnięty, musi zostać zrozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, jak i w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, w której kredyt został zaciągnięty, ale również oszacować – potencjalnie istotne – konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych. Zdaniem Sądu w realiach sprawy niniejszej bank nie sprostął temu obowiązkowi.

Jeśli chodzi o kwotę kredytu po indeksacji, to zgodnie z umową została ona określona jako wynik przeliczenia na franki szwajcarskie wypłaconej kwoty kredytu według kursu kupna wymienionej waluty, zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w banku w dniu uruchomienia kredytu. W umowie zawarto też postanowienie, że zmiana kursu waluty wpływa na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu i raty kapitałowo-odsetkowej. Natomiast jeśli chodzi o kwotę raty kredytu, to miała być ona ustalona po przeliczeniu salda kredytu wyrażonego w CHF na złote polskie po kursie sprzedaży wymienionej waluty obcej przewidzianym w tabeli kursów obowiązującej w banku w dniu płatności raty kredytu.

Wskazanych postanowień nie można było uznać za jednoznaczne, gdyż odsyłały do nieokreślonych w umowie wielkości, a mianowicie kursów z tabel kursów walut obowiązujących w pozwanym banku. Wielkości tych nie dawało się sprecyzować w świetle treści umowy, która nie wskazywała, w jaki sposób kursy sprzedaży i kupna z tabel banku będą określone. W chwili zawarcia umowy powodowie ani przedstawiciele banku, którzy zawierali z nimi umowę, nie znali konkretnych wartości, jakie mogły się pojawić w tabeli kursów obowiązującej w banku w dniu przeliczania kwoty kredytu na CHF, ani w dniach wyliczania kolejnych rat. Umowa nie określała podstaw, aby je ustalić. Bez znaczenia z punktu widzenia powyższej oceny pozostają obecne próby dowodzenia przez bank, że kurs CHF ustalany na potrzeby niniejszej umowy był w rzeczywistości kursem rynkowym i był ustalany według obowiązujących u pozwanego procedur. Nie zmienia to faktu, że umowa nie określała sposobu ustalania kursów waluty, a co za tym idzie kredytobiorca nie tylko nie miał na nie wpływu ale też nawet wiedzy.

W dalszej kolejności należało przejść do ustalenia, czy klauzule umowne kwestionowane przez powodów kształtowały ich prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały jej interesy.

Dobre obyczaje to reguły postępowania niesprzeczne z etyką i moralnością. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można także uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności - a więc o działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Przykładowo, sprzeczne z dobrymi obyczajami będą zatem działania wykorzystujące niewiedzę, naiwność czy też brak doświadczenia konsumenta, naruszające zasadę równorzędności stron umowy, zmierzające do dezinformacji i wywołujące u niego błędne przekonanie - chodzi zatem o działania określane jako nieuczciwe, nierzetelne i odbiegające na niekorzyść konsumenta od przyjętych standardów postępowania.

Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko - nie tylko jako interes ekonomiczny, bowiem mogą tu wejść w grę aspekty takie jak: stracony czas, dezorganizacja toku życia, przykrość, zawód itp. Naruszenie interesów konsumenta, które jest wynikiem niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję wynikających z umowy praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (tak wyrok SN z dnia 27 listopada 2015 roku, I CSK 945/14, z dnia 29 sierpnia 2013 roku, I CSK 660/12).

W ocenie Sądu, postanowienia umowy przewidujące stosowanie kursów wyznaczanych przez Bank, było niczym innym jak przypisaniem Bankowi uprawnienia do jednostronnego kształtowania wysokości świadczeń powodów. Dotyczyło to określenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy w walucie CHF, do której spłaty zgodnie z postanowieniami umowy jest zobowiązany, jak i wysokości spłaty rat dokonywanych przez kredytobiorcę w walucie PLN wyrażonych w harmonogramie spłat w CHF. W ocenie Sądu, ww. postanowienia nie tylko kreowały po stronie Banku dowolność w ustalaniu kursów waluty, ale jednocześnie pozbawiały powodów możliwości dokonania weryfikacji prawidłowości zastosowanego sposobu ustalenia tych kursów. Powodowie nie byli w stanie ustalić, jak będzie się kształtowała kwota należnego do spłaty kredytu i poszczególnych rat kredytowych. To zaś pozwala uznać wskazane postanowienia za kształtujące obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Postanowienia te w sposób rażący naruszały interesy powodów, niekorzystnie kształtując ich pozycję ekonomiczną (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2017 roku, IV CSK 285/16). Niemożliwe do zweryfikowania określenie sposobu ustalania kursów wymiany walut jest dodatkowym, ukrytym wynagrodzeniem Banku, które może mieć dla kontrahenta niebagatelne znaczenie, a którego wysokość jest przez Bank określana w sposób dowolny (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 roku, III CSK 159/17).

Sąd doszedł do wniosku, że pozwany przy zawieraniu umowy nie dopełnił obowiązków informacyjnych, albowiem konsument nie był w sposób jednoznaczny i czytelny poinformowany o wszelkich kosztach, jakie będzie musiał ponieść z tytułu zaciągniętego kredytu. Co więcej, poza jego kontrolą pozostawało także uprawnienie Banku do jednostronnego ustalania stosowanych kursów, które wpływały na wysokość środków pozostawionych do dyspozycji kredytobiorcy, czym wypełniono dyspozycję przepisu art. 385³ pkt 19 k.c. Z tych powodów, powołane klauzule winny być uznane za abuzywne, tym bardziej, że doszło do naruszenia ekonomicznych interesów konsumenta poprzez umożliwienie drugiej, silniejszej i profesjonalnej stronie umowy wpływania na treść stosunku zobowiązaniowego, w toku jego wykonywania.

Jak już wskazano, przed zawarciem umowy nie przedstawiano powodom, jak tworzona jest tabela kursów walut obcych. Co więcej, nie przedstawiono również w sposób obrazowy mechanizmu działania indeksacji. Powodowie w trakcie podpisywania umowy uzyskali informację, że jest to oferta bardzo atrakcyjna. Nie zostali pouczeni, że zaciągając zobowiązanie w postaci kredytu indeksowanego do waluty obcej są narażeni na ryzyko zmiany kursów walutowych, konsekwencją którego jest ciągle wahanie zarówno wysokości raty jak i salda zadłużenia. Co prawda powodom został doręczony dokument „informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej oparte na zmiennej stopie procentowej /k.130/, jednakże uznać należy, że samo ogólnikowe pouczenie, że z zaciągniętym kredytem wiąże się ryzyko wynikające ze zmienności kursu waluty, do której kredyt indeksowano, bez wskazania, że ryzyko to nie jest w żaden sposób ograniczone nie mogło być uznane za wystarczające. Tabela z przykładem wpływu zmiany stopy procentowej zamieszczona we wskazanej informacji nie czyni prawidłowym pouczenia o ryzyku wynikającym ze zmienności kursu (przedmiotowa tabela odnosi się do kredytu w dużo mniejszej kwocie niż zaciągnięty przez powodów). Za wprowadzające w błąd należy uznać pouczenie, że wysokość raty kapitałowo- odsetkowej przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między minimalnym a maksymalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 10 %. Pouczenie to sugeruje, że powodowie winni liczyć się z możliwością zwiększenia zobowiązania jak wyżej, gdy tymczasem umowa nie zawierała żadnego ograniczenia kursowego. Ponadto przedmiotowa informacja dotyczy ryzyka zmiany kursu z okresu 12 miesięcy, powodowie zaciągnęli zobowiązanie na okres 492 miesięcy.

Ponadto w § 12 ust. 1 umowy określono koszty kredytu na kwotę 548 887,77 PLN. Samo oszacowanie kosztów na określoną kwotę, nawet z zaznaczeniem, że chodzi o całkowity koszt kredytu na dzień zawarcia umowy, należy uznać za mylące, gdyż ze wskazania kwoty kosztów wynikało, że są one ograniczone. Tymczasem, z uwagi na konstrukcję umowy wynikającą z zastosowania indeksacji kredytu do waluty obcej, rzeczywisty całkowity koszt zaciągniętego przez powodów kredytu był wielkością nie do przewidzenia i w żaden sposób nieograniczoną, gdyż zależną od kursu waluty, do której kwota kredytu została indeksowana, a który mógł się zmieniać w sposób nieograniczony.

Kwestionowane przez powodów postanowienie umowne zawarte w § 2 ust. 2 umowy, w którym opisano mechanizm indeksacji kredytu do waluty obcej było poddane kontroli abstrakcyjnej i zostało uznane za abuzywne. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z 14 grudnia 2010 r. (XVII AmC 426/09), apelacja od którego została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 21 października 2011 r. (VI ACa 420/11), wymieniona klauzula w brzmieniu: "Kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF/USD/EUR po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według tabeli kursów walut obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy" została uznana za niedozwolone postanowienie umowne. Następnie przedmiotowe postanowienie zostało wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych pod nr 3179. Żadne okoliczności sprawy, ani kształt kwestionowanej przez powodów umowy nie prowadził do wniosku, że wymienione postanowienie, włączone do przedmiotowej umowy, uznane za niedozwolone w trybie kontroli abstrakcyjnej utraciło abuzywny charakter.

Podobnie należało ocenić postanowienie umowne z ust. 1 § 7 umowy, w którym zapisano, że kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z tabelą kursów walut obcych w pozwanym Banku.

Wymienione postanowienia kształtowały prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, gdyż przyzwały profesjonalnej stronie umowy na kształtowanie wysokości świadczenia kredytobiorcy w sposób dowolny, tj. poprzez ustalenie wysokości kursu waluty obcej. Takie postanowienie nie przestaje być niedozwolone tylko dlatego, że zostało wykorzystane ze stosunkowo niewielkim (kwotowo) pokrzywdzeniem kontrahenta. Niedozwolony charakter klauzuli i konieczność jej wyeliminowania z umowy wynika z nieakceptowalnego oddania jednej ze stron uprawnienia do określenia wysokości świadczenia drugiej strony, niezależnie od tego, czy strona zastrzegająca korzystne dla siebie świadczenie wykorzystwała swą uprzywilejowaną pozycję tylko w umiarkowanym stopniu.

Za abuzywne należało również uznać postanowienie z § 2 ust. 2 umowy, przewidujące wyliczanie przez pozwanego banku kredytobiorcom wysokości rat celem spłacania kredytu w piśmie przesyłanym kredytobiorcom po uruchomieniu kredytu. Sprzeczne z dobrymi obyczajami jest takie ukształtowanie postanowień umowy, które pozwala przedsiębiorcy wskazywać konsumentowi wysokość jego świadczenia już po zawarciu umowy.

Sąd dokonał również oceny postanowień umowy odnoszących się do ubezpieczenia niskiego wkładu własnego pod kątem abuzywności. W ocenie Sądu nie sposób było uznać, by postanowienia umowy dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego zostały uzgodnione indywidualnie z powodami. Zgodnie z art. 385 § 3 k.c., nie są indywidualnie uzgodnione te postanowienia, które zostały przejęte z wzorca zaproponowanego przez kontrahenta. Nie jest możliwe, by postanowienia wzorca, które są inkorporowane do umowy na podstawie art. 384 § 1 lub 2 k.c., były przedmiotem indywidualnych uzgodnień pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą. W sprawie niniejszej, jak Sąd ustalił w oparciu o stan faktyczny, powodowie nie mieli wpływu na ustalenie treści tak wzorca, stworzonego przez bank na długo przed zawarciem z nimi umowy, jak i na treść postanowienia umownego dotyczącego ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Kodeks cywilny w zdaniu drugim art. 385¹ § 3 wyklucza przyjęcie indywidualnego uzgodnienia postanowień umownych w tej sytuacji - nieuzgodnione indywidualnie są postanowienia umowne przyjęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Przechodząc zatem do oceny spełnienia dalszych przesłanek, postanowienia umowne zawarte w § 9 ust. 7 -10 kształtowały obowiązki powodów w sposób niezgodny z zasadą równorzędności stron i jednocześnie zostały wprowadzone do umowy w takich okolicznościach, że konsument w chwili podpisania umowy nie miał możliwości ocenić jego ekonomicznych skutków. Konsument ponosił cały ciężar

ekonomiczny zawarcia umowy ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, choć bank nie przedstawił mu ani warunków opłacanej ochrony ubezpieczeniowej, ani skutków wypłaty świadczenia z ubezpieczenia dla kredytobiorcy.

Sąd nie podważa przy tym samej dopuszczalności i skuteczności korzystania z ubezpieczenia niskiego wkładu, jako formy zabezpieczenia spełnienia części świadczenia z umowy kredytu, ale uznaje za abuzywne, co do treści, te postanowienia umowy, według których koszt zabezpieczenia ponosi w całości konsument nie uzyskując w zamian żadnych korzyści. O ekwiwalentności świadczenia przy korzystaniu z tego rodzaju zabezpieczenia można byłoby mówić tylko wówczas, gdyby poniesienie kosztów ubezpieczenia skutkowało dla kredytobiorcy uzyskaniem niższego oprocentowania kredytu, co najmniej w zakresie zabezpieczonej części lub gdyby w kosztach uzyskania zabezpieczenia partycypowałby również Bank, albo gdyby opłacone przez kredytobiorcę zabezpieczenie zmniejszyło zakres lub ciężar ustanowienia innych zabezpieczeń.

Zaznaczyć należy, że rozważania na tle postanowień odnoszących się do ubezpieczenia niskiego wkładu własnego miały charakter uzupełniający, bowiem uznanie umowy za nieważną skutkowało upadkiem wszystkich obowiązków wynikających z umowy. Zatem wszystkie świadczenia spełnione w jej wykonaniu, a obejmujące także refinansowanie kosztów ubezpieczenia, jak i dotyczące innych opłat czy prowizji były nienależnymi.

Konsekwencją omówionej abuzywności postanowień umownych jest brak związania nimi powodów, a co za tym idzie konieczność pominięcia w umowie odwołania do kursów walut określanych przez bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. To zaś powoduje, że w umowie powstaje luka, na skutek której zachodzi niemożność określenia wysokości zobowiązania powodów w CHF, określenia wysokości kwoty ich zadłużenia w walucie obcej. Idąc dalej, dochodzi do niemożności określenia wysokości poszczególnych rat. Nie jest przy tym dopuszczalne dokonywanie obliczeń od kwoty wyrażonej w złotych polskich, albowiem prowadziłyby to do utrzymania wynaturzonego w ten sposób stosunku prawnego, na skutek którego strona powodowa uzyskuje kredyt w walucie polskiej, z korzyściami właściwymi dla kredytu zaciągniętego w walucie obcej. Takie rozwiązanie doprowadziłyby do nie znajdującego żadnego uzasadnienia uprzywilejowania powodów na tle innych kredytobiorców, a mianowicie tych, którzy będąc w analogicznej sytuacji nie podjęli ryzyka związanego z zawarciem kredytu indeksowanego walutą CHF, zaciągając kredyty złotowe.

Zadaniem Sądu było ustalenie, czy zachodzi możliwość uzupełnienia tak powstałej luki przepisem prawa o charakterze dyspozytywnym, mającym zastosowanie do umów w tych kwestiach, które nie zostały uregulowane przez strony. Takie stanowisko zostało wyrażone w wyroku TSUE z dnia 30 kwietnia 2014 r. (C 26/13), zgodnie z którym „Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w sprawie, w której umowa zawarta między przedsiębiorcą a konsumentem nie może dalej obowiązywać po wyłączeniu z niej nieuczciwego warunku, przepis ten nie sprzeciwia się uregulowaniu krajowemu, które pozwala sądowi zarządzić skutkom nieważności tego warunku poprzez zastąpienie go przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym.”

Podkreślić należy, że Trybunał Sprawiedliwości UE orzekł, że klauzule dotyczące ryzyka kursowego (dot. wyznaczania kursów) określają główny przedmiot umowy kredytu; w związku z tym obiektywna możliwość utrzymania obowiązywania przedmiotowej umowy kredytu z pominięciem w/w klauzul nie wydaje się możliwe z prawnego punktu widzenia (zob. wyrok z dnia 14 marca 2019 r., D., C#118/17, EU:C:2019:207, pkt 48, 52; podobnie, również wyrok TSUE z dnia 3 października 2019 r. C-260/18 D., pkt 44).

Postanowienie analizowanej umowy odnoszące się do mechanizmu indeksacji dotyczyło głównego przedmiotu umowy, miało bezpośredni wpływ na ukształtowanie głównego świadczenia stron - zobowiązania kredytobiorcy. Usunięcie tych postanowień usuwałoby bowiem w całości ryzyko walutowe, wymiany walutowej, stanowiące istotę łączącego strony stosunku prawnego w powiązaniu z zasadami ustalania oprocentowania stawką referencyjną LIBOR 3M, w których zobowiązanie kredytobiorcy wyrażone jest w CHF. To zaś oznacza, że na skutek kontroli abuzywności w/w postanowień sporną umowę należy uznać za nieważną.

Należy zwrócić uwagę, że art. 358 k.c. w kształcie regulującym możliwość spełnienia świadczenia w walucie polskiej w przypadku, w którym przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej i określającym

wartość waluty obcej według kursu średniego NBP, wszedł w życie dopiero w dniu 24 stycznia 2009 r (Dz.U. Nr 228, poz. 1506). Nie może być zatem miarodajny dla określenia treści zobowiązania wynikającego z umowy zawartej między stronami. Co więcej, przepis ten dotyczy zobowiązań wyrażonych w walucie obcej i sposobu ich przeliczenia na walutę polską. Tymczasem w analizowanej umowie, dla określenia wysokości – przeliczenia wyrażonej w walucie polskiej na CHF kwoty kredytu celem określenia zobowiązania w walucie obcej kredytobiorcy, konieczne było posłużenie się kursem waluty.

W okolicznościach niniejszej sprawy stwierdzenie nieważności, jako przesłanka do uwzględnienia roszczenia o zapłatę, było zgodne z żądaniami powodów. Całkowicie bez znaczenia była w tym kontekście kwestia skutków stwierdzenia nieważności dla pozwanego banku. Zdaniem Sądu zastosowanie sankcji nieważności nie narusza również, uwzględniając zakres naruszeń po stronie banku, zasady proporcjonalności.

Podkreślić należy w tym miejscu, iż w świetle powyższych rozważań bez znaczenia dla oceny wskazanych postanowień umownych były pobudki, jakimi kierowali się powodowie inicjując niniejsze postępowanie, a w szczególności to, czy powodem był znaczny wzrost kursu waluty CHF po zawarciu umowy kredytu. Nie sposób było także uznać, że roszczenie powodów jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c.

W ocenie Sądu nie można w żadnym przypadku uznać, iż konsument wywodzący swoje roszczenia z niedozwolonych postanowień umownych, które do umowy wprowadził przedsiębiorca, nadużywa swoich praw podmiotowych.

Wykluczyć również należało posłużenie się w tym zakresie innymi przepisami prawa, regulującymi swoisty stosunek prawny. Sąd nie stwierdził, by istniały jakiegokolwiek ustalone zwyczaje, umożliwiające na zasadzie art. 56 k.c. uzupełnienie abuzywnych postanowień. Na rynku finansowym nie funkcjonuje zwyczaj, który pozwoliłby na ustalenie wysokości kursu waluty obcej na potrzeby obliczenia wysokości zobowiązania, rat i oprocentowania. Raz jeszcze należy odwołać się do orzeczenia TSUE w sprawie C-26/13, dopuszczającego wypełnienie luki umownej jedynie przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym.

Powodowie w toku postępowania wykazali, że w okresie objętym żądaniem pozwu uiszcili na rzecz pozwanego zasądzoną kwotę. Nieważność umowy powodowała, iż świadczenie uiszczone przez stronę powodową tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych uiszczonych w złotych stało się świadczeniem nienależnym. Niezasadna była przy tym argumentacja pozwanego, negująca możliwość uwzględnienia roszczenia powodów w oparciu o art. 410 k.c. Nieważność umowy powodowała, iż następowało wyjście ze stosunku prawnego łączącego strony i niemożność kreowania w oparciu i w ramach tego stosunku prawnego żądania.

Sąd za niezasadny uznał zarzut przedawnienia, brak było bowiem podstaw do stwierdzenia, by do roszczenia strony powodowej o zwrot nienależnego świadczenia w postaci spłaconych rat kapitałowo-odsetkowych uiszczanych co prawda okresowo w wykonaniu umowy kredytu, zastosowanie miał 3 letni okres przedawnienia, zgodnie z art. 118 k.c. W ocenie Sądu roszczenie powodów stanowiące przedmiot niniejszego sporu nie ma charakteru okresowego, jest to bowiem roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, więc zasadne jest zastosowanie 10 -letniego okresu przedawnienia

O odsetkach od zasądzonej kwoty należności głównej Sąd orzekł zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c. uznając, przy uwzględnieniu treści art. 455 k.c., że w przypadku świadczenia nienależnego obowiązany do jego zwrotu pozostaje w opóźnieniu dopiero gdy nie spełni świadczenia po wezwaniu (wyrok SN z dnia 22 marca 2001 r. sygn. akt V CKN 769/00, z dnia 29 maja 2015 r., VI ACa 1020/14). Odsetki za opóźnienie od kwoty 86 297,06 zł należą się od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanemu oraz od kwoty 35 373,00 CHF od dnia doręczenia odpisu pisma z dnia 15.09.2017 r. rozszerzającego powództwo, zaś odsetki za opóźnienie od kwoty 203.603,95 zł oraz kwoty 1.147,69 CHF należą się od dnia doręczenia pozwanemu pisma rozszerzającego powództwo z dnia 05 lutego 2020 r.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w punkcie 1. wyroku, oddalając żądanie w pozostałym zakresie.

Uwzględnienie żądania głównego, czyni bezprzedmiotowym rozpoznawanie dalszych roszczeń, zgłoszonych jedynie na wypadek nie uwzględnienia ww. żądania głównego

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty te składają się opłata od pozwu w kwocie 1000 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 10.800,00 zł (§ 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie). W niniejszej sprawie, w replice na odpowiedź na pozew (k.428-441) pełnomocnik strony powodowej wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości potrójnej stawki minimalnej, uzasadniając to zawilocią sprawy jak i zwiększonym nakładem pracy adwokata. W ocenie Sądu nie można uznać, aby w niniejszej sprawie zachodziły przesłanki do zasądzenia wynagrodzenia wyższego od stawki minimalnej. W sprawie nie wystąpiły bowiem żadne szczególne okoliczności, a skala aktywności pełnomocnika pozostawała na zwykłym poziomie. Rację ma strona powodowa, że w toku sprawy składano wielostronicowe pisma, jednakże Sąd ma na uwadze, że w pismach tych powoływano poglądy wyrażone w różnych orzeczeniach. W ocenie Sądu nie zachodziła taka potrzeba, z uwagi na co nie mogą one przesądzać o konieczności zwiększenia wynagrodzenia pełnomocnika.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji wyroku.

SSO Agnieszka Rafalko

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

SSO Agnieszka Rafalko